

**Pawilon Czterech Kopuł
Muzeum Sztuki Współczesnej
Oddział Muzeum Narodowego
we Wrocławiu zaprasza na wystawę**

„Fenomenalny. Zdzisław Beksiński”

13 kwietnia – 24 sierpnia 2025

Kuratorka wystawy: Aleksandra Szwedo

Blisko 200 zdjęć wykonanych przez Zdzisława Beksińskiego, w tym nigdy wcześniej nieprezentowane ujęcia, a także fragmenty amatorskich filmów będzie można zobaczyć na wystawie w Pawilonie Czterech Kopuł Muzeum Sztuki Współczesnej. Ekspozycja zorganizowana w 20. rocznicę tragicznej śmierci artysty poświęcona będzie mniej znanemu, lecz niezwykle istotnemu aspektowi jego twórczości – fotografii. Obok prac Beksińskiego pojawi się wizualizacja jego życiorysu przygotowana specjalnie na tę wystawę przez Normana Leto oraz zdjęcia legend polskiej fotografii – Jerzego Lewczyńskiego i Bronisława Schlabsa.

Zdzisław Beksiński (1929–2005) znany jest przede wszystkim jako malarz, autor surrealistycznych i apokaliptycznych obrazów. Tymczasem zajmował się również fotografią, zwłaszcza w latach 50. oraz na początku lat 60. XX w. Pozostawił po sobie niezwykle bogate zbiory zdjęć, cenne z artystycznego punktu widzenia. W 1977 r. artysta dużą ich część przekazał w darze Muzeum Narodowemu we Wrocławiu, czyniąc tutejszą kolekcję jego fotografii jedną z największych w kraju.

„Wystawa będzie próbą osadzenia Beksińskiego w szerszym kontekście, w którym pojawi się nie tylko jako twórca przerażający i mroczny, ale także jako pionier i poszukiwacz nowych form wyrazu, walczący z ograniczeniami ówczesnej fotografii. Jego refleksje stały się punktem wyjścia do głębszej analizy natury i roli tego medium w kontekście wyzwań współczesności” – mówi Aleksandra Szwedo, kuratorka wystawy.

Fotografii nie traktował jako narzędzia służącego jedynie dokumentacji rzeczywistości w naturalnej formie, ale jako surowiec do twórczego przekształcania. Jak sam mówił: „Moja nieśmiałość powodowała, że nie mógłbym robić klasycznej fotografii. Moje zdjęcia to była od początku do końca kreacja i to kreacja

plastyczna”. Dla Beksińskiego fotografia była procesem wyobraźniowym, w którym obraz rodził się najpierw w jego umyśle, a następnie był precyzyjnie aranżowany i realizowany w sposób świadomy i kontrolowany.

Z wczesnych prac zwiedzający zobaczą pejzaże – zdjęcia bliskie formom abstrakcyjnym dzięki zastosowaniu ostrego kadrowania i specyficznej gry światła, a także portrety – często realizowane z zastosowaniem charakterystycznego efektu rozmycia. W tych i późniejszych, tak zwanych antyportretach, Beksiński często rezygnował z jednoznacznego ukazywania twarzy – pozostawiał je w cieniu lub w wąskim strumieniu światła, uwypuszczał teksturę skóry. Operując surową, brutalną estetyką, stawiał w centrum nie tylko postać, ale jej kruchość czy brzydotę.

Zdzisław Beksiński to niewątpliwie twórca surrealistyczny, który w fotografiach często kwestionował realność świata, badał granice ludzkiej percepcji i patrzenia na rzeczywistość. Widz również zostanie wciągnięty w tę grę, oglądając na wystawie cykle fotograficzne, których centralnym tematem jest ciało – rozczłonkowane, niepełne, zniekształcone, zmultiplikowane.

Pośród prezentowanych prac nie zabraknie autoportretów Beksińskiego – zdjęć i fragmentów wideodziennika – pełniących fundamentalną rolę w całej jego twórczości. Artysta obsesyjnie rejestrował siebie, dając wgląd w swoje codzienne życie oraz działalność artystyczną. Często też grał z własnym wizerunkiem za pomocą mimiki, przebrań i rekwizytów.

Twórczość Beksińskiego ukazana zostanie również w relacjach z wybranymi pracami Jerzego Lewczyńskiego i Bronisława Schlabsa. Ta trójka artystów reprezentowała ważny etap w historii polskiej fotografii – antyfotografię. Eksperymentowali z formą, tworząc prace wychodzące poza tradycyjne pojmowanie tego medium jako wierne odwzorowanie rzeczywistości.

Beksiński zaproponował wówczas także nową ideę – zestawy fotograficzne, w których łączył zdjęcia w sposób podobny do montażu filmowego. Na wystawie uwagę przykują zestawy złożone z rozmaitych materiałów – od anonimowych fotografii po zdjęcia dokumentalne i teksty. Każdy element zestawu, np. szokujący tytuł, jest częścią układanki oraz intelektualną grą, pełną napięć i skojarzeń.

Zaskakującym elementem wprowadzającym w ekspozycję będzie „Bryła życia Zdzisława Beksińskiego”. Jej autor Norman Leto w 1999 r. nawiązał bliską znajomość z Beksińskim, co wpłynęło na jego dalszy rozwój artystyczny. „Bryła życia” jest nowatorską wizualizacją biografii. Naścienne projekcje – dynamiczne i wielowarstwowe – uwidaczniają wybrane zdarzenia z życia osobistego czy wielkie momenty twórcze Beksińskiego, a przerwana gwałtownie projekcja symbolizuje tragiczną śmierć artysty.

Ekspozowane na wystawie fotografie są częścią bogatej kolekcji Muzeum Narodowego we Wrocławiu. Uzupełniają je wypożyczenia z Muzeum Historycznego w Sanoku.

Wystawie towarzyszy publikacja z tekstami Weroniki Kobylińskiej, Adama Mazura, Adama Soboty i Aleksandry Szwedo.

Piotr Oszczanowski, dyrektor Muzeum Narodowego we Wrocławiu:

Odnotować muszę z niemałą satysfakcją, że to właśnie do Muzeum Narodowego we Wrocławiu, dzięki inicjatywie i staraniom Adama Soboty, kustosza Działu Fotografii, trafił w 1975 r. znaczny, bo liczący blisko 200 wystawowych fotografii, fragment dorobku fotograficznego Zdzisława Beksińskiego. Wtedy też Muzeum Narodowe we Wrocławiu obdarowane zostało przez artystę unikatowymi rzeźbami z metalu oraz patynowanego gipsu.

Zbiór prac Zdzisława Beksińskiego w kolekcji Muzeum Narodowego we Wrocławiu ustępuje wielkością jedynie zbiorom Muzeum Historycznego w Sanoku, któremu Beksiński zapisał w testamencie całe swoje archiwum fotograficzne. Nasze wystawy fotografii Beksińskiego zawsze wyróżniały się tym, iż prezentowane na nich były wyłącznie osobiście wykonane przez Beksińskiego odbitki zdjęć, i to takie, które on sam uznał za najlepsze. Także i obecny pokaz tym się charakteryzuje.

Wystawa „Fenomenalny. Zdzisław Beksiński” to indywidualny debiut kuratorski Aleksandry Szwedo z Działu Fotografii Muzeum Sztuki Współczesnej – Oddziału Muzeum Narodowego we Wrocławiu. Kuratorka zmierzyła się z legendą wyjątkowego artysty, korzystając z pomocy znawców jego sztuki fotograficznej, i osiągnęła swój cel. Dała nam niepowtarzalną okazję obcowania ze światem bardzo intymnym, w swej dociekliwości i ostrości widzenia wręcz surrealistycznym. Na takie właśnie obcowanie – z czymś wyjątkowym, zapadającym w pamięć i pobudzającym do myślenia – bardzo serdecznie Państwa zapraszam.

Wydarzenia towarzyszące wystawie „Fenomenalny. Zdzisław Beksiński”

13 kwietnia – 24 sierpnia 2025

Oprowadzania kuratorskie

- 13 kwietnia, g. 12:00
- 27 kwietnia, g. 14:00
- 11 maja, g. 14:00
- 17 maja, g. 18:00 i 20:00 (Noc Muzeów)
- 27 lipca, g. 14:00
- 24 sierpnia, g. 12:00

Wstęp z biletem na wystawę, zapisy

„Rozmowy OBIEKTYWne” —

subiektywne oprowadzania po wystawie przez zaproszonych gości

- 10 maja, g. 12:00 — spotkanie na wystawie z Agnieszką Błaszczyszyn
- 18 maja, g. 16:00 — spotkanie na wystawie z Wojciechem Nowickim
- 25 maja, g. 14:00 — spotkanie na wystawie z dr. Adamem Sobotą
- 7 czerwca, g. 12:00 — spotkanie na wystawie z Weroniką Kobylińską
- 22 czerwca, g. 12:00 — spotkanie na wystawie z Joanną Woziwodzką

- 5 lipca, g. 16:00 — spotkanie na wystawie z Adamem Mazurem
- 19 lipca, g. 12:00 — spotkanie na wystawie z Dorotą Szomko

Wstęp z biletem na wystawę

Oprowadzania po wystawie

- 15 kwietnia, g. 12:00
- 9 maja, g. 16:00 (z audiodeskrypcją)
- 13 maja, g. 12:00
- 10 czerwca, g. 12:00
- 15 lipca, g. 12:00
- 19 sierpnia, g. 12:00

Wstęp z biletem na wystawę

Wykłady w ramach cyklu „Zatrzymane w kadrze. Kurs historii fotografii” — wstęp wolny

- 27 kwietnia, g. 12:00 — Camera obscura i fotografia otworkowa — prowadzenie: dr Tomasz Dobiszewski
- 11 maja, g. 12:00 — Julia Margaret Cameron i sztuka portretu — prowadzenie: Aleksandra Szwedo

- 18 maja, g. 12:00 — Awangarda: Rodczenko, Štyrský, Teige — prowadzenie: Agata Grzych
- 25 maja, g. 12:00 — Eugène Atget i fotografia uliczna — prowadzenie: Jenka Minh
- 8 czerwca, g. 12:00 — Oskar Gustave Rejlander. Narodziny fotomontażu — prowadzenie: Agnieszka Bandura
- 15 czerwca, g. 12:00 — Edward Weston: Piękno detalu — prowadzenie: Aleksandra Szwedo
- 13 lipca, g. 12:00 — Grupa f/64 i fotografia czysta — prowadzenie: Adam Pacholak
- 20 lipca, g. 12:00 — Capa/Taro. Historia fotografii wojennej — prowadzenie: Aleksandra Szwedo
- 3 sierpnia, g. 12:00 — Newton/Avedon – mistrzowie fotografii mody — prowadzenie: Alicja Marzec
- 10 sierpnia, g. 12:00 — Antyfotografia? Beksiński/Lewczyński/Schlabs — prowadzenie: Aleksandra Szwedo

Warsztaty dla dorosłych — wstęp z biletem w cenie 20 zł, zapisy

- 27 kwietnia, g. 10:00 — Warsztaty z fotografii otworkowej — prowadzenie: Kinga Łaska
- 29 kwietnia, g. 17:00 — Fenomenalny ruch. Czym jest dla ciebie? — warsztaty tańca intuicyjnego z okazji Międzynarodowego Dnia Tańca, prowadzenie: Barbara Przerwa
- 10 maja, g. 10:00 — W obliczu autoportretu — warsztaty jogi inspirowane fotografiami Zdzisława Beksińskiego, prowadzenie: Szymon Puchała
- 24 maja, g. 18:00 — Improvizacja codzienności — warsztaty tańca intuicyjnego z cyklu „Co mnie porusza w sztuce współczesnej?”, prowadzenie: Barbara Przerwa
- 1 czerwca, g. 14:00–16:00 — Warsztaty fotografii portretowej — prowadzenie: Ewa Budnik
- 21 czerwca, g. 10:00 — W rytmie „Bryły Życia” — warsztaty jogi inspirowane fotografiami Zdzisława Beksińskiego z okazji Międzynarodowego Dnia Jogi, prowadzenie: Szymon Puchała
- 28 czerwca, g. 18:00 — Ślady i załamania — warsztaty tańca intuicyjnego z cyklu „Co mnie porusza w sztuce współczesnej?”, prowadzenie: Barbara Przerwa
- 19 lipca, g. 10:00 — Przemiana i uwolnienie — warsztaty jogi inspirowane fotografiami Zdzisława Beksińskiego, prowadzenie: Szymon Puchała
- 19 lipca, g. 18:00 — Słowa – dopełnienie — warsztaty tańca intuicyjnego z cyklu „Co mnie porusza w sztuce współczesnej?”, prowadzenie: Barbara Przerwa

Zajęcia w ramach cyklu „Muzeum dostępne!” — wstęp z biletem za 3 zł, zapisy

- 26 kwietnia, g. 12:00 — Sztuka oddechu — warsztaty wydechowe, prowadzenie: dr Lilianna Leń
- 6 maja, g. 14:00 — Historia zamknięta w obiektywie — warsztaty z audiodeskrypcją w ramach cyklu „Dotknij muzeum”, prowadzenie: dr Agata Iżykowska-Uszczyk
- 10 maja, g. 16:00 — Warsztaty z audiodeskrypcji fotografii Zdzisława Beksińskiego — prowadzenie: Karolina Łopata
- 24 maja, g. 13:00 — Czy człowiek to natura? — warsztaty z tłumaczeniem na PJM i z audiodeskrypcją w ramach cyklu „Ramię w ramię”, prowadzenie: Barbara Przerwa
- 29 maja, g. 11:00 — Przystanek: Pawilon — warsztaty dla seniorów, prowadzenie: Justyna Oleksy

Wydarzenia dodatkowe

- 13 kwietnia, g. 17:00 — Kino Nowe Horyzonty: pokaz filmu „Z wnętrza”, po seansie rozmowa z dr. Adamem Sobotą i Aleksandrą Szwedo — wstęp z biletem do KNH
- 26 kwietnia, g. 20:00 — Dziedziniec Pawilonu Czterech Kopuł: pokaz filmu „Ostatnia rodzina” w reż. J. P. Matuszyńskiego
- 17 maja, g. 22:00 — Oczami człowieka — performance w ramach Nocy Muzeów, prowadzenie: Barbara Przerwa, Wojciech Grabałowski
- 7 czerwca, g. 21:04 — Strategie przetrwania. Silent disco — premiera spektaklu Teatru Czterech
- 24 sierpnia, g. 21:04 — Strategie przetrwania. Silent disco — spektakl Teatru Czterech na finisaż wystawy

Wstęp wolny w Pawilonie Czterech Kopuł

Spotkania z artystami w ramach cyklu „Sztuka w dialogu” — wstęp wolny

- 26 kwietnia, g. 18:00 — spotkanie z Małgoleną Hueckel, prowadzenie: Tobiasz Papuczys
- 26 lipca, g. 18:00 — spotkanie z Normanem Leto, prowadzenie: Stach Szablowski

Warsztaty w języku angielskim

— wstęp z biletem na wystawę

- 25 kwietnia | 30 maja, g. 17:00 — Face to face with art: Zdzisław Beksiński — workshop for adults

Oprowadzania w języku niemieckim

— wstęp z biletem na wystawę

- 27 kwietnia | 11 maja | 22 czerwca, g. 11:00